

Prof. VELIMIR LAZNIBAT

Mostar

Uz ovogodišnje Dubrovačke ljetne igre

Budimo zadovoljni

Po devetnaesti put spuštena je svečana zastava Igara s Orlandova stupa i poslije 45 festivalskih večeri napustili su ljetno umjetničko sastajalište gledaoci i kritičari, muzičari i dirigenti, redatelji i glumci koji su jedne julske noći spektakularnom ceremonijom zatražili ključeve grada da unesu kulturno pulsiranje vremena i života. Poslužimo li se statistikom frapira nas prisustvo 1300 izvođača iz 17 zemalja i 88.000 posjetilaca na 105 muzičkih, dramskih i folklornih priredbi. Igre su dubrovačke odavno preboljele grč postojanja, one su postale efikasnost trajanja i u ovoljetnom opusu strahovito (dopustiti mi tu riječ u pozitivnom smislu) inspiriranom pružile su nužnu poemu po ukusu života naše suvremenosti.

Muzički program Ljetnih igara najobimniji je i najraznovrsniji, vjerojatno i najefektniji. U dvanaest koncertnih nastupa festivalske prostore ispunilo je ugodno blagozvučje filharmonija: Zagrebačke, Moskovske, Stuttgartske klasične i Beogradske, za dirigentskim pultom pojavili su se: Milan Horvat, Lovro Matačić, Kiril Kondrašin, Karl Münchinger, Živojin Zdravković, Zuban Mehta i Genadi Roždestvenski uz solističke vokalne nastupe; sopranistica Sene Jurinac, Radmile Bakočević i Milke Stojanović, mezzosoprana Ruže Pospiš-Baldani i Biserke Cvejić, tenora Michele Moleasa i Iva Zideka, basa Miroslava Čangalovića i Nikole Guzeleva i baritona Vladimira Ruždjaka, te uz solo-klavir Nikolaja Petrova i Maurizija Pollinija.

Zborna muzika i pjesma doživljavaju iz godine u godinu kvalitativnu potenciju, ubilježenu i ovogodišnjim prevashodnim umjetničkim prisustvom Ženskog zbora »Sarah Lawrence College«, zbora Wiener Singakademie, Komornog orkestra i Ženskog zbora Radiotelevizije Zagreb, Dječjeg zbora »Bodra smena« i Komornog orkestra iz Sofije i Akademskog hora »Branko Kršmanović« iz Beograda, zatim Slovenskog vokalnog okteta, Bach Arija Groupe iz New Yorka i Neues Streichquartetta iz Beča.

Prošlogodišnji vrhunski domet Dubrovačkog festivala postignut je solo — muziciranjem najvećih svjetskih muzičara koji pridonose svakogodišnjem svijetlom znaku uspona koji nije ni ove, devetnaeste godine umajen defileom vokalnih i instrumentalnih solista: Zare Doluhanove, Stjepana Radića, Pavice Gvozdić i Manijana Jerbića ili virtuoznih orguljaša Vlaste Hranilovića i Leonida Rojzmana, te sublimnog violiniste Henryka Szerynga, otmjenog i veličanstvenog klavir - interpreta Shure Cherhassky, uzvišenog i nadmoćnog Viktora Tretjakova i drugih.

Gradski orkestar iz Dubrovnika ubilježio je u festivalsku bilježnicu svojih velikih uspjeha nove nastupe pod ravnanjem Antona Nanuta i još jedanput dokazao opravdanost i nužnost svoga postojanja u gradu kamena i igara, pogotovo što je baš dubrovački orkestar sposoban da unese bezbrižnu svježinu u muzički život izvanfestivalskih dana u Dubrovniku. U jednoj od ponoćnih serenada, koje su već tradicionalna pratnja festivalskih večeri, predstavio se izvedbom novi Collegium musicum Ragusinum iz Dubrovnika.

Mada su spektakularne izvedbe Mozartove opere »Figarov pir (3) Američkog baleta Alvin Ailey (4), ipak treba priznati izvjesnu stagnaciju opere i baleta bar u prisutnosti na Igrama. Grad i Igre otvarali su, mnogo ranije, operi vrata širom, zar ne?!

Dramski repertoar obogaćen je samo jednom, dakle siromašnom prinovom koja nije mogla zamijeniti prerano iz Igara istrgnutog, ma nezaboravnog Othella. Festivalski dramski ansambl izveo je premijernu predstavu M. Gazarovića »Prikazanje života i muke svetih Ciprijana i Judite« u režiji Božidara Viočića čiji je dramski pokušaj oživljavanja dramskih ugašenih kratera srednjega vijeka uglavnom

uspio. No, ta premijera predstavlja samo kulturno-historijski podrtaj u tkivu izbljedjele kulturne prošlosti. Sigurno je pak da samo jedan dramski novitet, i to srednjovjekovnog religioznog žanra, ne može zadovoljiti ni najobičnijeg sladokusca klasične drame koja je permanentno, za proteklih osamnaest ljetnih kazališnih sezona privlačila ljubitelje scenske riječi. No, zadovoljni smo što nam se opet s otvorenih prirodnih pozornica osmjehnuo i podsmjehnuo slavni Dubrovčanin Marin Držić s klasičnom renesansnom komedijom »Dundo Maroje«, pastoralom »Grižula« i jedanaestogodišnjim prisustvom »Skupa«. Držić će, naravno, u svom gradu živjeti dok je grada i Igara, što se može ustvrditi i za Živojinevu »Dubrovačku trilogiju« koja je stekla scensku i umjetničku vizu za dramski tradicionalitet Festivala, pogotovo svojim »Allons enfants«. A kada je 25. augusta posljednji put ove sezone sahranjen danski kraljević Hamlet, u režiji Denisa Careya, ostala je da živi bezdana nada mnogih posjetilaca drevnoga grada da će opet čuti »Biti ili ne biti« pred prepunim gledalištem shakespeareovske pozornice na Lovrjencu.

U zanimljivoj novini XIX igara progovorila je poetska riječ dubrovačkih pjesnika, ruskih klasika Puškina i Jeseņina i našeg precioznog i minucioznog stvaralačkog pera Tina Ujevića, Jure Kaštelana i Vesne Parun. Grad je, dakle, postao pjesma, a Igre su ostale igre...

Veliki interes posjetilaca, posebno inozemnih turista izazvali su narodni plesovi i pjesme u izvođenju dubrovačkog »Linda«, koji je stasao u solidan vrhunski folklorni ansambl, te provierenih i cijenjenih »Lada«, »Kola« i »Taneca«.

Dubrovačko festivalsko ljetno prepuno je likovnih izložbi bez kojih se naša turistička metropola ne može više zamisliti. Najznačajnija likovna priredba bila je »Naivni 68« — izložba naivnog slikarstva i skulpture. U prolazu još i ovo, mada ostaje živom i nezaboravnom uspomenom prva festivalska dubrovačka noć, to je ipak šteta što najavljeni ponoćni koncerti zabavne muzike nisu postali uspješna ostvarenja.

Na izmaku XIX dubrovačkog ljeta potvrdimo da je ljepota neuništiva i da će nove vrijednosti poroditi festivalska budućnost. Drevna riječ Libertas pomirila se sa historijom Igara.

Riječ moru

*Kad bih znao
sve tvoje tajne,
kad bih te znao
opjevati,
ja ne bih bio
ovo što jesam,
al' ja moram
riječ tuđu da uzmem
i kažem je tebi.*

*Na koga ruku da dignem,
kako da te osvojim,
kada ti ne umireš,
u što da te obučem,
na tebe da bih ličio,
u što,
reci mi.*

Tomislav BILOŠIĆ, Zadar